

Sectie levert veel informatie op

Bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) in Deventer is een van de weinige, uitgebreid toegeruste sectiezalen in Nederland te vinden voor pathologisch onderzoek van dieren. Jan Vos, dierenarts en een van de acht veterinaire pathologen bij de GD, vertelt over de dagelijkse gang van zaken en wat het belang is van het insturen van dode dieren.

JUDITH WANINGE, redacteur

Veehouders en dierenartsen hebben naast de zorg voor de gezondheid van dieren ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid om verspreid van besmettelijke dierziekten tegen te gaan, vertelt Vos. Snelheid is daarbij cruciaal en in een vroeg stadium secties uitvoeren kan hierbij helpen. Hij neemt als voorbeeld de uitbraak van klassieke varkenspest (KVP) – in 1997 en 1998 – toen de uiterlijke ziektekenmerken niet werden opgemerkt als KVP omdat die pasten bij een andere ziekte zoals bijvoorbeeld salmonellose. Hierdoor kon het virus zich uitgebreid verspreiden en waren de sociale (met name voor de getroffen varkenshouders) en economische gevolgen groot.

Vos onderzoekt varkens van bedrijven met een verscheidenheid aan problemen. Bij het onderzoek wordt dan ook altijd gelet op varkens die verdacht worden van de wettelijke aangifteplichtige dierziekten, waaronder KVP, Blaasjesziekte (SVD) en Aujeszky. De dieren zijn afkomstig van bedrijven waar bijvoorbeeld de voederconversie ineens verslechtert, de groei zonder duidelijke reden achterblijft of de uitval ineens een stuk hoger ligt. Sectie op een aantal dieren kan in deze gevallen veel waardevolle informatie opleveren op bedrijfsniveau. Sectie is een middel, geen doel, vertelt Vos. Je krijgt wel veel meer informatie terug dan alleen met bloedonderzoek. Daarnaast kijkt een dierenarts met een frisse blik naar de problemen van de dieren zonder de achtergrond van het bedrijf te kennen, waardoor bedrijfsblindheid wordt voorkomen.

Dieren insturen

Het is van belang om de juiste dieren en vooral meerdere dieren in te sturen, vertelt Vos. Overleg met de eigen dierenarts welke dat zijn. Een aantal dieren insturen zal een

Wekelijks komen er 60 tot 70 varkens bij de GD binnen voor sectie, waarvan het grootste gedeelte gespeende biggen zijn.

FOTO: GD

De ophaaldienst van de GD is 24 uur per dag bereikbaar. 's Ochtends opgehaalde dode dieren worden 's middags onderzocht.

FOTO: GD

bevestiging geven van de oorzaak van de problemen, en als er onverhoopt geen aanwijsbare oorzaak is, kun je wel mogelijke oorzaken uitsluiten. Het meermalen inzenden van dieren kan nodig zijn om een gezondheidsprobleem op te helderen. Het voordeel van regelmatig inzenden bij aanhoudende problemen is dat je een bedrijfsdossier opbouwt aan de hand van de ziektegeschiedenis met de verwekkers én de antibioticumgevoeligheid van de daarbij betrokken bacteriën. Alfred van Lenthe, sectormanager varkens bij de GD, ziet een stijging van ongeveer 10 procent ten opzichte van vorig jaar in het aantal secties. Ondanks de krimp van het aantal bedrijven, maar dankzij het beleid van het terugdringen van antibioticagebruik op bedrijven. Hij verwacht dat door dit antibioticabeleid van de overheid het aantal secties de komende jaren licht zal stijgen. Koppelbehandelingen mogen vanuit de overheid niet meer zomaar worden uitgevoerd en ook voor het gebruik van tweedekeus-antibiotica moet er eerst een goed onderbouwde diagnose gesteld worden.

Vos geeft aan dat het technisch gewoon minimaal twee dagen duurt om een kiem te laten groeien voordat er uitsluitel gegevens kan worden over welke bacterie de veroorzaker is en voor welke antibiotica deze gevoelig is. Het is volgens hem beter om het wel te onderzoeken en dan met de juiste antibiotica te behandelen dan om zomaar lukraak een middel in te zetten. Vaak gaat het om bedrijfsspecifieke kiemen, zoals de verschillende streptococcentypen. Ook hier is een bedrijfsdossier van waarde. Een dierenarts kan alvast goed onderbouwd een antibioticum inzetten totdat de specifieke onderzoeksuitslag na een paar dagen bekend is.

Waarom sectie

De belangrijkste reden om sectie te laten uitvoeren is om meer bedrijfsspecifieke gezondheidsinformatie te krijgen. Daarnaast wordt er ingestuurd als er veel zieke dieren op het bedrijf zijn, als er veel sterfte is of een plotseling groei daarin, of als er veel ziekte in de omgeving voorkomt, ook bij mensen. Bepaalde ziektes van varkens

zijn ook besmettelijk voor mensen met minder weerstand. Varkenshouders kunnen eventueel zelf de dode varkens brengen, maar vrijwel altijd wordt er gebruik gemaakt van de speciale ophaaldienst van de GD of wordt er een transporteur ingezet. Bij de GD is er een wasstraat voor transportmiddelen om besmetting via transportmiddelen te voorkomen. De ophaaldienst van de GD is 24 uur per dag bereikbaar voor het melden van dieren voor sectie. Vroeg in de ochtend worden de vrachtwagens van de GD door heel Nederland nauwkeurig ingepland om het sectiemateriaal op te halen. Bij het ophalen nemen de GD-chauffeurs strikte hygiëne-maatregelen in acht. 's Middags worden de dieren ontleed en onderzocht in de sectiezaal – macroscopisch onderzoek – en is een voorlopige diagnose binnen een dag te maken. Aan de hand van deze eerste diagnose bepaalt de veterinaire patholoog waarop verder onderzocht wordt door middel van microscopisch onderzoek, virologisch onderzoek, bacteriologisch onderzoek en/of toxicologisch onderzoek. Streptococci is een veelvoorkomend probleem bij

gespeende biggen dat via microscopisch en bacteriologisch onderzoek aan te tonen is. Naast het macroscopisch onderzoek bepaalt ook het verhaal van de veehouder en dierenarts of er bepaald vervolgonderzoek nodig is. Met name virusziekten zijn niet altijd op het oog vast te stellen; als je die wilt uitsluiten, is aanvullend onderzoek nodig.

Invriezen is uit den boze

Kosten

Het insturen van een varken, big, zeug of vleesvarken voor sectie kost de varkenshouder 73,50 euro per dier; dit is inclusief de ophaaldienst. PVV en het ministerie van Economische Zaken betalen mee aan de sectiekosten in het kader van dierziekte-monitoring en -preventie.

Doodsoorzaken

Vijf dagen in de week worden er secties op allerlei diersoorten uitgevoerd. Wekelijks komen er gemiddeld zestig tot zeventig varkens en biggen binnen. Gespeende biggen zijn het meest gevoelig voor ziekten en deze worden dan ook het meest ingestuurd. In de weekenden worden er geen dieren opgehaald of onderzocht. Van belang is dat dieren die opgestuurd worden voor sectie, snel afkoelen en koel bewaard worden. Snel afkoelen kan het best door veel koud water over het dier te gooien. Invriezen is uit den boze, dan is bij onderzoek niet meer te traceren of het vocht in het dier door ontdooiing is ontstaan of door al aanwezig lichaamsvocht. De meest gevonden oorzaken zijn streptococci-infecties, longafwijkingen, maag-darmafwijkingen en hartafwijkingen. Vooral bij hitte komt het voor dat zwaardere dieren en hoogdragende zeugen plotseling sterven doordat dan door de uitgebreide bespiering en/of aanwezige biggen de hart- en longcapaciteit tekortschiet om het dier van voldoende zuurstof te voorzien. ⚡

Jan Vos, een van de acht veterinaire pathologen bij de GD.

FOTO: GD

Alfred van Lenthe, sectormanager Varkens bij de GD.

FOTO: GD

